

OLDTID OG MIDDELALDER

DANMARK OG ANTIKKEN 1980-1991. En bibliografi over 12 års dansksproget litteratur om den klassiske oldtid af Flemming Gorm Andersen. (Det kongelige Bibliotek, Museum Tusulanums Forlag, 1994). 306 s., 1365 numre, kr. 230.

Denne bibliografi er en fortsættelse af Kjeld Elkjærs og Per Krarups klassiske *Danmark og Antikken* fra 1968 (andenudgaven) og Birgit Juul Kristensens og Joan Majlund Kristensens bibliografi omfattende perioden 1968-1979. Vi er således her i landet i den lykkelige situation, at vi har fortegnelser over dansksproget litteratur om Antikken fra ca. første halvdel af forrige århundrede indtil 1991. Traditionen om emneopdeling er bibeholdt omend i let ændret form, og det gør den til et overordentlig nyttigt hjælpemiddel til antikstudier. Hertil kommer, at bibliografien er forsynet med registre, bl.a. et stikordsregister, der forøger mulighederne for at finde netop det, man leder efter. Det er glædeligt, at Flemming Gorm Andersen har påtaget sig det store arbejde for at lette byrden for andre.

Arne Søby Christensen

ALISON BURFORD: *Land and Labor in the Greek World*. Johns Hopkins University Press Baltimore and London 1993. 290 sider, \$41,50.

Forfatterinden til denne bog er velkendt blandt antikhistorikere. Hendes arbejder omfatter grundige studier over græsk tempelbyggeri og den fortrinlige fremstilling *Craftsmen in the Greek and Roman World* (1972). Nu en gennemgang af det græske landbrug i oldtiden, et emne der i mange år var forsømt, men for tiden nærmest en mode.

Som i alle præindustrielle samfund var produktionen af levnedsmidler og beklædning en basisproduktion i det antikke Grækenland. »Whatever the Greeks thought or did ownership and cultivation of the land was never far out of the mind«, siges det overbevisende side 2, et nyttigt korrektiv for dem, der mener, at de gamle grækere (og romerne med dem) gik i hvide lagner og talte om politik og filosofi. Dette fremgår imidlertid ikke ved en hastig gennemlæsning af den oldtidige litteratur. Kun to værker beskæftiger sig direkte med landbruget, Hesiodos' læredigt *Arbejder og dage* fra omkring år 700 f.Kr. og Xenophons lille dialog *Oikonomikos* fra det 4. årh. For den øvrige litteratur gælder det, at landbruget optræder glimtvis, hvad enten det er afgrødernes ødelæggelse i krig eller en bitter arvestrid hos en retstaler eller et poetisk billede hos en digter. Den meste litteratur er desuden fra Attika, og dette landskabs klima er vel lige så atypisk med sin tørke, som det er præget af en efter datidens forhold meget stor by. Indskrifter kan give et mere nuanceret billede, ikke mindst forpagtningsdokumenter, som er nedfældet på sten, men her er jo altid tale om konkrete eksempler, hvorfra man skal slutte til det almene. Alison Burford behersker hele dette kildemateriale, og læseren gør klogt i at konsultere bogens gemmenoter bag i bogen, hvor der er præcise henvisninger til hele overleveringen og den moderne litteratur herom.